

EEN HART DAT OPENSTAAT VOOR DE HELE WERELD

Het Veer 15 januari 2023

Welkom en verontschuldigingen

Aansteken van enkele kaarsjes als symbool

Openingslied:

“Wat de toekomst ons zal geven”

Het thema van deze viering

In september stonden we stil bij het eerste hoofdstuk van Fratelli tutti:

“Donkere wolken boven een gesloten wereld” alle problemen waar wij mensen mee te maken hadden.

In oktober keken we naar onze naaste in het hoofdstuk: “een vreemdeling op de weg”

In november stonden we stil bij: “een open wereld bedenken en ontwikkelen”

We hadden het over: vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid tussen mensen.

Nu zijn we bij het 4^e hoofdstuk “Een hart dat openstaat voor de hele wereld.”

Eerst willen we een tekst brengen naar Ad de Bondt

De vreemdeling

Ik ben geen vluchteling

Ik ben niet gevlucht

Ik ben weggewaaid als het blad van een boom

Toen in mijn land een verschrikkelijke wind opstak

Een wind vol vuur, vernieling en verkrachting

En op een dag,

Een dag die ik mij niet herinner

Een dag die ik mij niet durf te herinneren

Ben ik weggeblazen

Als het blad van een boom

En kwam ik aangewaaid in jouw land

*Noem mij geen vreemdeling
De grond waar ik op loop
Is moeder aarde
Die voor elk van ons
Het beloofde land wil zijn
De woorden die ik spreek klinken vreemd
Maar mijn gevoelens zijn als die van jou
Wij spreken beiden de taal van het hart*

*Wij horen dezelfde stem, diep in ons,
Een stem die oproept tot recht en vrede
Of je die God of Alla noemt
Of een andere naam geeft*

*Noem mij geen vreemdeling
Grenzen zijn mensenwerk
Scheidingsmuren bouwen wij zelf
En vervreemden ons van elkaar*

*Noem mij gewoon een mens
Net als jij hunker ik naar vriendschap
Maar als ik bots op muren van wantrouwen
Of onverschilligheid
Dan pas voel ik mij een vreemdeling*

Deze tekst legt de vinger perfect op de wonde van het migratiebeleid dat we nu kennen. In het 4^e hoofdstuk worden we uitgenodigd om die migrant niet als vreemdeling, als indringer, als bezoeker of wat dan ook te bekijken.

We worden uitgenodigd om hem of haar als mens te zien

Een van de eerste zinnen van het 4^e hoofdstuk raakte ons.

“Onze inspanningen voor migranten kunnen we in vier werkwoorden samenvatten: verwelkomen, beschermen, bevorderen en integreren.”

Vier werkwoorden: “Verwelkomen, beschermen, bevorderen of voor uit helpen, integreren.”

We hebben het hier over onthalen van mensen die uit de vreemde komen.

We hebben het hierover naast hen staan. Loskomen van vooroordelen

Openstaan voor de andere die we nog niet kennen.

Onze tafelschikking toont de wereld en alles wat daarop beweegt.

Het toont ons ook de verstrengelingen van die bewegingen en het licht dat daaruit voortkomt.

Het licht als symbool voor die 4 werkwoorden: verwelkomen, beschermen, bevorderen en integreren.

Vergevingsmoment

Wij ontsteken de paaskaars en willen stilstaan bij onze moeilijkheden,

L1. Mensen hebben mensen nodig, om elkaar te dragen,
om elkaar steeds weer zin in het leven te geven.

Vergeef ons, Heer, als wij soms te weinig investeren in de anderen.

L2. Mensen hebben mensen nodig die het goede blijven zien
en dat delen met elkaar, juist in de kleine dingen van het leven.

Vergeef ons, Heer, als wij ons soms afsluiten van anderen.

L3. Mensen hebben mensen nodig die tijd en aandacht hebben voor wie nergens terecht kan, voor wie uit de boot valt

Vergeef ons, Heer, als wij te weinig tijd maken voor anderen.

L4. Mensen hebben mensen nodig, die zich het lot van de vluchteling aantrekken en zich inzetten om hem gelijke kansen te geven

Vergeef ons, Heer, als we ons onverschillig tonen tegenover de vluchteling

Lied "Ga door"

Lezing "De toren van Babel"

1 In het begin was er op de hele aarde maar één taal. Toen de mensen naar het oosten trokken, kwamen ze bij een vlakte in het land Sinear. Daar gingen ze wonen. 3 Ze zeiden tegen elkaar: "Laten we van klei bouwstenen bakken." Ze bouwden ermee en metselden ze met asfalt op elkaar. 4 Toen zeiden ze: "Laten we een stad bouwen met een toren waarvan de top tot in de hemel komt. Laten we er zo voor zorgen dat iedereen ontzag voor ons heeft. Dan zullen we niet over de hele aarde verspreid raken."

5 Toen kwam de Heer vanuit de hemel naar de aarde. Hij wilde de stad en de toren bekijken die de mensen aan het bouwen waren. 6 Hij zei: "Ze zijn nu één volk, met één taal. Niets zal onmogelijk voor hen zijn. Dit is nog maar het begin van al hun plannen. Daar zal ik een eind aan maken. 7 Laten we naar beneden gaan en hun taal in de war maken, zodat ze elkaar niet meer begrijpen." 8 Zo verspreidde de Heer hen van daar over de hele aarde. Ze stopten met de bouw van de stad. 9 De mensen noemden de stad Babel (= 'verwarring') omdat de Heer daar de taal van de mensen verward heeft. Zo verspreidde de Heer hen vanuit die stad over de hele aarde.

Duiding van de tekst en het thema TOREN VAN BABEL

Ergens in een zijstraat van Wall Street in New York staat een kleine Grieks-orthodoxe kerk. Rijke mensen vinden dat eigenlijk geen plek voor een kerk en keer op keer bieden er projectontwikkelaars aan het kerkbestuur miljoenen dollars voor de grond. Maar het antwoord luidt steevast: nee, dank u. En zo staat daar tot op de dag van vandaag tussen de tempels van de Mammon (bijbels woord voor "de god van het geld") nog altijd een kerk van Christus.

In de middeleeuwen werd de skyline van de Europese steden en dorpen bepaald door een kerktoren. Alsof het landschap toen wilde zeggen: wij willen God centraal stellen in ons leven, wij proberen liefdevol samen te leven. Nu wordt de skyline gevormd door banken, verzekeringskantoren en andere commerciële instellingen. Ze drukken een nieuw streven uit: opklimmen, carrière maken, rijk worden. We roepen: "Mega, Giga, the sky is the limit"!

Dit was in de oudheid ook zo. Wat wij nu "de toren van Babel noemen" was in feite een "stad met in het midden een hoogte, waarop een burcht, een tempel- of paleistoren werd gebouwd." De vorsten in de Babylonisch-Assyrische tijd richtten zo'n stad op om prestige te verwerven. Daarover gaat het oude verhaal van de Toren van Babel. Over ambitie, geldingsdrang en jezelf bewijzen. Over vindingrijke mensen die bakstenen uitvinden. Over projectontwikkelaars die grootse plannen ontwikkelen. Zoals het bijbel verhaal vertelt: "Laten we een stad bouwen met een toren die tot in de hemel reikt. Dat zal ons beroemd maken." Letterlijk staat er: "Zo maken wij ons een naam". Zien en gezien worden, het is een diep menselijke trek. Toch gaat de Toren van Babel niet alleen maar over het hoog in de bol hebben. Die projectontwikkelaars daar in Babel hadden een specifiek motief: *Laten we een stad bouwen, dan zullen we niet over heel de aarde verstrooid worden.* Onder deze dadendrang zit angst. De angst om elkaar kwijt te raken, de angst om de controle te verliezen... De angst voor het vreemde, het onbekende.

Vandaar dat deze mensen een soort eenheid zoeken: één volk, één taal. Alle neuzen dezelfde kant op. Geen ruimte bieden aan tegenspraak. Geen ruimte voor buitenbeentjes, dwarsliggers, vrije geesten. Dat is de levenshouding van deze mensen in Babel. Het is een verleidelijke manier van denken. Ook in onze samenleving. Vreemdelingen worden als lastposten gezien, als relschoppers, als profiteurs. Er is geen ruimte voor diversiteit, veelkleurigheid.

Hoe God het eigenlijk in gedachten heeft? Dat zien we in het volgende hoofdstuk. Want waar de mensen in Babel zo bang voor waren, dat zien we gebeuren bij Abraham. God spreekt tot Abraham: "Trek weg uit je land, naar het land dat ik je tonen zal". En Abraham verlaat zijn land, het huis van zijn vader en zijn familie. En zonder de bescherming van een torenhoge stad trekt hij de aarde door, woont hij in tenten. Zo verstoort God het éénheidsdenken van Babel. Voor de Babyloniërs betekende het woord Babel "Poort van God", terwijl de Joden er het Hebreeuwse woord "Balal" in herkenden, wat betekent "verwarring, vermenging". Voortaan moeten de mensen elkaar zoeken, zich met elkaar vermengen, willen ze elkaar bereiken. Ze moeten leren luisteren, willen ze elkaar verstaan en weer toekomen aan hun opdracht: de aarde hoeden en dienen, de wereld bewoonbaar maken en bewaren voor allen.

De tocht van Abraham eindigt, vele eeuwen later, met de Pinksterervaring. Er gebeurt iets wonderlijks als mensen uit allerlei talen en volken samenkomen en een diepe, geestelijke eenheid ervaren. Pinksteren is het tegenovergestelde van Babel. Gods Geest verbindt rijk en arm, geletterd of niet, man en vrouw, autochtonen en allochtonen. Grenzen worden opgeheven. In plaats van te scheiden begint men te delen. In plaats van uitsluiten omarmt en verwelkomt men elkaar. In plaats van bedreiging spreekt men van verrijking. Wij respecteren mekaars cultuur, wisselen uit en verrijken elkaar. Wij leren niet alleen van hun kookkunst (denk aan spaghetti, kebab of couscous), maar ook van hun gastvrijheid. Zij leren van onze kookkunst (witloof met hesp bijvoorbeeld) maar ook van de manier waarop wij de samenleving organiseren (democratie, mensenrechten). Wij leren leven in vertrouwen in plaats van angst.

De Pinksterervaring is het spreken van de taal van de liefde. Volgens Gary Chapman kan de taal van de liefde op vijf manieren gesproken worden: mekaar waarderen, tijd en aandacht aan mekaar geven, dienstbaar zijn voor elkaar, mekaar iets schenken en lichamelijk nabij zijn. De taal van de liefde kunnen we op vele manieren met anderstaligen spreken: ons niet superieur opstellen, maar het mooie van hun cultuur en godsdienstbeleving waarderen. Hen niet als cliënten van een administratie behandelen, maar de tijd nemen om naar hun verhaal te luisteren. Dienstbaar zijn door hen te helpen met het Nederlands, met het zoeken naar een huis of werk; Hen verrassen met iets lekkers of hen meenemen naar een feest; Hen verwelkomen met een warme knuffel...

Paus Franciscus spreekt in "Fratelli tutti" over de toren van Babel. En hij verbindt dit verhaal met "een hart dat openstaat voor alle mensen". En zo stelt deze bijbel lezing ook aan ons enkele vragen:

- Hebben wij contact met mensen van een andere afkomst?
- Spreken wij op een of andere manier de taal van de liefde met hen?
- Wat verhindert ons om ons open te stellen voor hen?
- Komt die Babel-mentaliteit, zich opsluiten in een kring van gelijkgezinden, ook in ons eigen leven voor?

Stiltemoment met achtergrondmuziek

Laten opklinken van gedachten bij de lezing

Voorbeden

We antwoorden met het lied "Keer u om..."

L1: Wij bidden U God, voor iedereen die ontheemd is. Dat vluchtelingen, vreemden geen niemanden worden. Dat ze de kracht en de moed mogen ontvangen om door te gaan. Dat zij de hulp ontvangen om een plek te vinden waar ze thuis kunnen zijn.

🎵 **Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.**

L2: Wij bidden U God, voor mensen die verantwoordelijkheid dragen voor het asielbeleid. Dat zij ook hun hart laten spreken, omdat het om mensen gaat en niet om nummers.

🎵 **Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.**

L3: Wij bidden U God, voor alle vrijwilligers die zich inzetten om van een huis een échte thuis te maken voor alle mensen die dat nodig hebben. Dat ze de inspiratie, kracht, energie en voldoening mogen blijven ontvangen om dit belangrijke werk te blijven doen.

🎵 **Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.**

L4: Wij bidden U God, voor onszelf. Dat ook wij ons hart mogen openstellen voor hen die hun land hebben ontvlucht en een onderkomen bij ons zoeken. We voelen ons vaak zo machteloos. Geef ons de kracht om naar ze toe te gaan.

🎵 **Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.**

Bidden we een moment in stilte voor datgene wat ons bezighoudt en voor de mensen die ons dierbaar zijn. *Stilte (ongeveer 15 seconden)*

🎵 **Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.**

Tafelgebed

Eens, lang geleden, is de mens begonnen
met zaaien en maaien, met dorsen en malen,
en hij bakte het eerste brood,
om goed van te eten
en dan weer verder te gaan.

**Eens, lang geleden, is de mens begonnen
met planten en sproeien,
met plukken en persen,
en hij vulde de eerste beker met wijn,
om goed van te drinken
en dan weer verder te gaan.**

Eens, lang geleden, is een mens begonnen
met zoeken en vinden,
met geven en delen, en hij nam het brood en de beker
en werd de eerste die zei:
brood met anderen gedeeld
en wijn voor anderen verschonken,
om mens van te worden
en dan weer met velen verder te gaan.

**Eens, ooit, nog hoeveel eeuwen kan het duren,
zullen we leven, voorgoed en zonder angst,
van geven en ontvangen, van aanzien en beminnen,
en voor het eerst zullen wij weten,
dat liefde is gedeeld en leed vergeten,**

**dat de hemel de aarde is,
om zomaar eindeloos verder te gaan.**

Laten we samen het brood breken en delen

Onze Vader van alle mensen

**Onze Vader van alle mensen
die zoeken naar gerechtigheid
omdat ze van hun broeders en zusters houden.**

Geheiligd zij uw naam
in iedereen die het leven van de arme verdedigt
en eist dat hun waardigheid wordt gerespecteerd.

**Uw Rijk kome,
een rijk van liefde en vrijheid,
van broederschap en gerechtigheid.**

Uw wil geschiede en daarom
moeten we de handen uit de mouwen steken
om het onrecht aan te pakken.

**Geef ons heden ons dagelijks brood
als voedsel voor alle mensen.**

En leid ons niet in bekoring van de gevestigde patronen,
de berusting te denken dat we machteloos zijn.

**Vader, bevrijd ons van het kwade
en leer ons met heel ons hart
voor een ander klaar te staan.**

Laten we drinken van de wijn en klinken op mensen

Vredeswens

Ze komen om adem

van ver over zee. ze vragen niet veel
een plek op de wereld om even te blijven
een haven. een stoel. een glas water misschien

mijn huis houdt de tanden opeen. de muren hebben
geen oren naar mensen. de deuren zwijgen dicht
wat zeg je? de kamers waar vroeger de kinderen?

in één hang ik 's winters de was op het rek
een ander gebruik ik om boeken te stallen
de derde moet dringend een zonnig behang

het spijt me. mijn huis gooit geen kamers
te grabbel voor wie van ver over zee
want stel dat ze komen

Zending en zegening

Laten we ons niet beperken tot woorden.

Terugkijkend naar die opvallende zin in Fratelli Tutti:

“Onze inspanningen voor migranten kunnen we in vier werkwoorden samenvatten: verwelkomen, beschermen, bevorderen en integreren.”

Verwelkomen, beschermen, bevorderen, integreren

4 werkwoorden... er is werk aan de winkel.

Slotlied “Bange blanke man” van Willem Vermandere

Ik zag turken aan de schelde
Marokkanen in de stad van gent
En k hoord op de markt van brussel
Algerijnen met een vreemd accent
In keulen zag ik chinezen
Magere mannen uit Pakistan
In Londen sikhs uit India
Met nen dikke tulband en
Ik zag naakt amazone-indianen
Ik zag crees uit noord-canada
En uit Lubumbashi kwam Deda
Een prinses uit zwart Afrika
Ik zag Bantoes in ons cafeetje
Ik zag Tutsi 's op de tram
Ik zag Zoeloes dansen en springen
En rofflen op den tamtam

Ik zag egyptische matrozen
In de haven van Rotterdam
Ik zag portugese joden
In de winkels van Amsterdam
Ik zag Inka's in Oostende
Chilenen op het brugse zand
Daar speelde een zigeunerorkestje
Van een volk zonder vaderland
Al de kinderen van moeder eerde
Op charango en met gamelan
Ze roepen en zingen aan ons deuren
Doet open bange blanke man
Doet open bange blanke man
Doet open bange blanke man

Mededelingen

*Bronnen: Fratelli Tutti- paus Franciscus
De vreemdeling- Ad de Bondt
Het Kompas-Verhalen voor de zevende dag
Onze vader naar Julia Esquivél,
Ze komen om adem van Ann Van Dessel
Bange, blanke man- Willem Vermandere*

Dankjewel voor het meevieren

Jos Gerd Raf